26

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA
SISTENS EXERCITATIONEM
CIRCA

MEDICINAM
IN S. SCRIPT. FVNDATAM,

QVAM
MAGNIFICO RECTORE VNIVERSITATIS
AC PRO-CANCELLARIO,
REVERENDISSIMO ET PER-ILLVSTRI DOMINO,
DOMINO
CHRISTOPHORO IGNATIO
DE **GVDENVS**, J. V. D.
DENOMINATO ET CONFIRMATO SVFFRAGANEO ERFORDIENSI ET EPISCOPO
ANEMORIENSI, INSIGNIS ECCLES. COLLEG. S. SEV. CAN. CAP. ET SCHOLAST.
EMINENT. AC CELSISS. PRINC. ELECT. MOGVNT. CONSIL. ECCLESIAST.
EJVSDEMQVE PER THVRING. IN SPIRIT. SIGILLIFERO,
IN ALMA AC PERANTIQVA VNIVERSITATE HIERANA
EX DECRETO GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
SVB PRÆSIDIO
DN. HIERONYMI Rudolff/
PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORIS,
CONSILIARII ET ARCHIATRI ELECTORAL. MOGVNT. FAC. MED. ET PHILOS.
ASSESS. ORDIN. N. N. CHYMIÆ ET MATHEM. PROF. PVBL.
EJVSDEMQVE P. T. DECANI,
DNI PROMOTORIS ATQVE PATRONI ÆTERNVM DEVENERANDI,
PRO GRADV DOCTORIS
CVM PRIVILEGIIS ET IMMVNITATIBVS HVIC GRADVI
ANNEXIS RITE OBTINENDO,
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBJICIET
AVTOR ET RESPONDENS,
Gottfried Mieckiſch/ *Sagano-Sileſ. Med. Pract. Herzberg.*
AD D. XIV. MAJI ANNI MDCCXXVI.
IN AVDITORIO MAJORI, COLLEGII MAJORIS, HOR. CONSVET.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

PRÆFATIO.

O*Mnia in gloriam DEI facienda eſſe*, Divus Apoſtolus Paulus Corinthiis ſuis Epiſt. 1. C. X. v. 31. & Coloſſenſibus Ep. Cap. III. v. 17. ſtudioſe commendat, quod & S. Petrus Ep. 1. C. IV. v. 11. omnibus atque ſingulis inculcare nititur. Ita enim omnes res noſtræ inſtituendæ ſunt, ne fidem ſacram violemus, cujus fundamentum Deus T. O. M. nobis per ſanctorum virorum dogmata in S. Literis contenta revelavit, quæ ſunt fons omnis ſapientiæ atque doctrinæ, hinc quælibet facta ſecundum ejus normam dirigenda ſunt; ut *doctrina ſervatoris noſtri DEI ornetur in omnibus*, Ep. ad

Tit. C. II. v. 10. quia ſecundum *Tertullianum Lib. de Reſurrect. carnis, præmiſit Deus naturam magiſtram, ſubmiſſurus prophetiam, quo facilius credas prophetiæ, diſcipulus naturæ.* Hæcce curatius penſitans, non tam miratus, quam potius contriſtatus ſum, quotiescunque tot philoſophorum medicorumque cohortes ſtudio novitatis & famæ eo ductos viderim, ut principia quælibet ſpeculativa ſibi pro lubitu finxerint, plane neglecto fundamento fidei & S. Scripturæ, vel etiam e regione contrario, nimiumque ſibi confidentes ſola ratione ſua etiam ultra divinæ voluntatis myſteria progredi, naturamque ipſam totius microcoſmi & macrocoſmi nudis ſpeculationibus atque ratiociniis ſuis aſſequi, imo haud raro corrigere quaſi voluerint. Maxime profecto mirum eſt, idem a Chriſtianis fieri; cum jam ſaniores Ethnici progreſſum ultra ſphæram inculpaverint, & ordini divino quælibet ſubjecerint, uti Seneca pereleganter ſciolos ejusmodi perſtringit: *Puſillus ille ac degener, qui DEO obluctatur, & de ordine mundi male exiſtimat, & emendare mavult Deum, quam ſe.* Verum enim vero, hæc

mul-

multis eſſe ſolet libertas philoſophandi, ut quidvis impune proferant, ſi modo non deſint argumenta rationalia, verum quid dicam rationalia? Certe ratio ſibi relicta & divino impulſu deſtituta non poteſt non in devia delabi turpiſſima, neque recta & ſana dici meretur, niſi quatenus ſecundum fundamentum fidei quælibet dimetitur. Quicquid alii hic ſentiant, meum jam non eſt inquirere, qui potius id ſemper curæ cordique habui, ut omnia ad conſcientiæ trutinam penſitarem, quæque edoctus fui principia medica, quatenus cum S. Scripturæ Oraculis conveniant, vel inde aberrent, examinarem; Neque diffiteri poſſum, mihi maximo fuiſſe ſolatio, cum pulcherrimam inter Theologiam & Medicinam connexionem, ut & multa in S. Literis hominum ſaluti temporali, quæ præprimis ſanitas animæ & corporis eſt, e præceptis divinis deſtinari animadverterim, quibus ſummum Numen ſibi religioſum cultum a nobis reſervavit, & hæc certo reſpectu in ipſa praxi medica tam Lipſiæ ſub ductu Beati D. Rivini, & aliorum Clariſſ. Profeſſorum, quam Herzbergæ proprio marte non ſine be-

nedictione divina & exoptato ſucceſſu inſtituta ſatis comprobata experiri licuit. Itaque Gradum Doctoris ambiens & de Themate Inaugurali ſollicitus in Medicinam ſacram incidi, atque loco Diſſertationis Publicæ L. B. placidæ diſquiſitioni pro virium mearum tenuitate jam offero Exercitationem circa *Medicinam in S. Scriptura fundatam*. Rem credidi digniſſimam Medico Chriſtiano, exindeque minus fore ingratam certius confido, præſertim cum res medicæ ſub quavis tituli ſpecie ad nauſeam fere recoctæ ſint. Ante omnia vero ſummum Numen, unicum & verum Medicinæ autorem ac conſervatorem ſupplex deveneror, velit conatibus hiſce levidenſibus meis adeſſe gratia ſua, ut in Sanctiſſimi Nominis ſui majorem honorem & gloriam, proximique emolumentum feliciter eveniant.

§. I.

DE Medicina in S. Literis fundata diſſerturus, pauca de inſtituti ratione præmonere debui, me ſcil. neutiquam indebitam μετάβασιν εἰς ἄλλο γένος intendere, quo divina myſteria introſpicere, atque Theologiam ipſam medice explanare, vel etiam medelam ſacram cuidam commendare auderem, officii enim

mei

mei conſcius omnia hæc Theologis meritò relinquo, cum & jam præterea viri Celeberrimi in eo ipſo ſatis deſudarint, uti *Abrenethius* in ſeiner Seelen Artzney/ *Feſſelius paſſim in Regno Chriſti myſtico. D. Auguſtus Pfeifferus in Theologia Medica cathechetica, Maximil. Sandæus in Theologia Medica &c.* Neque me latet, circa medicinam varia etiam e S. Scriptura depromta extare, ut ſunt: *Franc. Valleſii ſacra Philoſophia, Voglerus de Rebus phyſicis & medicis S. Scripturæ. Vincent. Moles de Morbis in S. Literis, Guil. Ader de ægrotis Evangelicis, Th. Bartholinus de morbis biblicis,* aliaque; Cum vero & hi laudatiſſimi Viri vel generalius nimis philoſophiam integram, vel etiam particulariter morbos ſolummodo Veteris vel Novi Teſtamenti pertractarint, mihi forſitan tam priores quam poſteriores dabunt veniam, impræſentiarum inquirendi, qua ratione medicina, ejusque principia cum S. Scriptura congruant, legemque divinam ſequantur; id quod ſequenti methodo tentabo, ut videam, primo autorem & fontem Medicinæ, deinde Medicum legitimum, ejusque officium atque doctrinam, ſcil. tam phyſiologiam & pathologiam, quam methodum medendi, his enim omnibus non deeſſe fundamenta, etiam ſacra, ſatis luculenter mihi quidem conſtare videtur.

§. II. *Qui legitimam rerum rationem init, ab Omnipotente incipit & in eundem deſinit,* pereleganter loquitur *Thomas Browne in Religione Medici P. 1. Sect. XIII. p. m. 107.* cujus monitum hic pro norma eligere nullus dubito, ſicuti & jam olim Ethnicus ille orator *Cicero, Lib. II. de nat. Deor.* quam optime dixit: *De Deo optime exiſtimare pietatis exordium eſſe;* Summum enim illud & benigniſſi-

benigniſſimum Numen nobis ſiſtere verum Autorem & Fontem artis medicæ tam rationis, quam præſertim ſacrarum paginarum teſtimonio fuſiſſime pateſcit, & quidem primo tanquam *omnium rerum Creator*, qui ex Nihilo in principio cœlum & terram, omniaque in eis ſex dierum ſpatio creavit, *Gen. 1. & 2. Pſal. XXXIII. v. 6. Eſaiæ XLIV. v. 24. ad Coloſſ. I. v. 6. Ebræor. 11. v. 3.* omnia prudentiſſime ac ſapientiſſime inſtituit, & tanquam Omnipotens Deus ſecundum menſuram, numerum & pondus ordinavit, *Pſalm. CIV. v. 24. CXI. v. 3. Sapient. XI. v. 22.* ſicque Omniſcius *1. Joh. III. Ebr. IV. v. 13.* prævidens hominum lapſum, exindeque propullulantia mala corporis & animæ, horum quoque medelæ proſpexit, atque ſimplicibus quibusvis certas facultates indidit, quorum beneficio humanum genus ſanitatem vel integram conſervare vel labefactatam recuperare poſſet, *Syracid. XXVIII. v. 1. XL. v. 23. ſqq.* ſumma & infinita erga nos miſericordia commotus *Exod. XXXIV. v. 6. 7. Pſalm. LXXXVI. v. 15. CIII. v. 8. CXLV. v. 8. 9.* Omnia quoque hæc ad hodiernum usque diem mediante naturæ ordinario circulo prima creatione conceſſo eodem modo benigniſſime conſervat, ut hominum emolumento & quotidiano uſui e voto inſerviant, *Sapient. XIV. v. 3. Syrac. XVI. v. 25. ſqq. XVII. v. 1. ſqq. Hiob XII. v. 10. Ebr. I. v. 3. Coloſſ. I. v. 17.* unde *Th. Browne l. c. ſcribit. Non eſt res magni negotii, & cœlum & terram in unum idemque argumentum connectere, & omnia deinde brevius, quam per ſoritis acervum in Deum reſolvere. Licet enim, ut uſu venire ſolet, a proximis cauſis nomina ſua ſortiantur effectus, certa tamen & vera omnium cauſa Deus eſt, cujus*

con-

concurſus licet univerſalis ſit, in ſingulas tamen particularium actiones diffunditur; nihil enim eſt aliud, quam ſpiritus ille, cujus ſolius beneficio unaquæque particularis eſſentia non tantum ſubſtitit, ſed operatur etiam.

§. III. Inſtituit vero ipſe Medicinam tanquam primus & optimus medicus, qua ratione ſeſe jam in principio hujus univerſi exhibuit, cum arborem vitæ in paradiſo conderet, ut protoplaſtis medium immortalitatis concreatæ & naturalis ſiſteret, uſus enim illius adeo erat inſignis, quo ab omni corruptione ſeſe præſervare, ſanitatemque integram & mortis expertem tranſigere poſſent, de quo legi meretur *Zeæmann. de Imag. Dei c. 16. artic. 2. p. 315. C. Chemnitius in diſſert. pecul. &c. Confer. Aug. Pfeifferus* l. c. Se ipſum quoque medicum geſſit expertiſſimum multiplici modo; ut jam non attingam, quæ curam ejus ſpiritualem concernunt, *Exod. XV. v. 25. 26.* Moſi oſtendit arborem, quæ aquæ amaræ in deſerto immiſſa eandem reddidit dulcem atque potabilem, ad ſitim Iſraëlitarum reſtingvendam, eoque ipſo ſeſe confeſſus eſt ipſorum medicum, quorſum & certo reſpectu videtur ſpectare exaltatio ſerpentis in Deſerto pro morſu ſerpentum curando; quomodo ſurdi & claudi, leproſi & alii pertinaciſſimis morbis vexati a ſalvatore noſtro, Dei unigenito filio, imo ab ejus Apoſtolis divinitus conceſſa gratia curati fuerint, Novo Fœdere omnium oculis exponitur, & quibuslibet fere concionibus e ſuggeſtu ſacro explanatur. Quid quod officium Medicorum fuſiſſime ipſemet inſtituerit, ægrotosque miſeros Medicum quærere, atque illius medicamentis uti juſſerit,

 ſecun-

ſecundum *Syrac. XXXVIII. v. 1. ſqq.* Præterea ſolus eſt Deus, qui dat hominum factis ſucceſſum *Proverb. XVI. v. 9.* & inſtitutis eorum benedicit. Omnis itaque cura ſine Deo præpoſtere inſtituta merito deſtituitur exoptato ſucceſſu atque fruſtranea evadit & irrita. Nam *quicquid patimur mortale genus, quicquid facimus, venit ex alto.* Philoſophus ille *Ethnicus Seneca in Oedip. act. 5.* jamjam cecinit.

§. IV. Exinde non inconcinne Medicus vulgo dicitur manus Jehovæ, cum ab ipſo Summo Numine inſtitutus ſit, omniaque ejus facta quam maxime ab eodem dependeant, divinamque benedictionem ſequantur. Præcipuum itaque medici veri requiſitum eſt vera *Religio* atque *Pietas*, quæ ad omnia utilis eſt, *Proverb.* Ita enim ſcribit *Jac. Horſtius L. 2.* von denen Geheimniſſen der Natur p. 274. daß der erſte und fürnehmſte Grund/ darauf die rechte Artzeney-Kunſt beſtehe/ ſey das Wort GOttes/ daß Medici nicht allein wiſſen ſollen/ daß ihre Kunſt unvollkommen/ es wircke denn GOttes allmächtige Krafft in ihren Gedancken und Rathſchlägeu/ uud daß die gereichte Artzeney ihre rechte Wirckung nicht haben werde, es ſey denn GOtt allergnädigſt mit ſeinem Seegen dabey/ ſondern ſie ſollen auch ſich und ihre Krancken zu Gottesfurcht und fleißigen Beten um ſeinen Seegen ermahnen &c. *confer.* Wanckelianiſcher Sieges-Crantz/ Freyberg. edit. Hinc profecto e re utique eſt, quando medici in præſcribendis ſic dictis formulis pium votum ad Deum T. O. præmittere ſolent, vel literis etiam initialibus J. J. Jova Juva! J. N. J. *&c.* aliusve ſymboli poſitis, quo benigni Numinis aſſiſtentiam, auxiliumque benedictum

præ

præ omnibus implorant, vid. *D. Rivini* Diſſertat. *de Medico inculpato cap. 1. §. 2.* ſicque *M. Joh. Matthes. in Syrac. C. XXXVIII. p. 277.* a. Optime monet: Ein ſtarck Vater unſer iſt ein ſehr gute Ingredienz und Eingang zur Artzeney/ wenn der Artzt und der Patiente oder Krancke mit einander und ſonderlich beten/ denn wo GOtt nicht ſelbſt mit ſeinem Wort hilfft und heilet/ da ſchreibet und ſtellet der Artzt vergebliche Recepte, und der Apothecker richtet die Artzeney umſonſt und vergeblich zu/ und wenn der Krancke gleich die gantze Apothecke in ſich fräſſe. Quod etiam in præfatione uberius e S. Literis demonſtratum eſt, omnia ſcil. cum Deo & in ejus gloriam facienda eſſe. Officium enim Medici præprimis ſatis arduum eſt, cui vita & ſanitas hominum creditur, cujus nunquam debet eſſe immemor, ſed potius ſecundum *Horſtium d. l. & p.* Ein verordneter Medicus oder Artzt eines Landes oder Stadt dencket ſtets/ wie er frühe aufſtehe den HErrn zu ſuchen/ betet für ſich und ſeine Krancken/ ſuchet erſtlich Vergebung der Sünden/ damit nicht entweder er, noch die Krancken in GOttes Zorn verbleiben und unglücklich die Artzney fortgehe: nam preces vera fide nitentes multum valent coram Deo in cura morborum *Epiſt. Jac. V. v. 14-18.* Cujus teſtimonia hodienum quoque non deſunt, uti D. Chriſt. Rhumbaumio, Medico Wratislav. accidiſſe fertur, qui in caſu dubio & maxime periculoſo poſt preces flagrantiſſimas per inſomnium librum quendam tunc temporis nondum impreſſum, in illoque medicamenta, methodumque medendi vidit, cujus ductu morbum feliciſſime depulit. vid. *Mich. Dœring. de Medicina & Medicis Sect. II. Lib. I. cap. III. p. 58.* Confer. *D. Joh.*

Chriſt. Kundmanni kurtze Abhandlung vom Verſtande des Menſchen vor und nach dem Falle. *Lib. I. cap. IV. §. 13. p. m. 120.* quod etiam exemplo illuſtrat *D. Paul. Röber* in *III.* Theil ſeines Triumph-Bogens im *Sennertiſchen* Wappen-Bilde p. 214. daß D. Daniel Sennertus GOTT geliebet und geehret/ darum ihn auch GOTT wieder geehret/ daß alles/ was er gemacht, wohl gerathen/ Pſalm. I. v. 3. weil er wohl gewuſt/ daß ohne den Seegen des Höchſten alle Mittel und Artzeney vergebens und umſonſt/ habe er dahero nicht allein fleißig um Benedeyung derſelben GOtt angeruffen/ ſondern auch ſeine Andacht und Gottesfurcht zu bezeugen/ ein herrliches Buch geſchrieben/ wie man Chriſtlich leben und Seelig ſterben/ und alſo im Leben und Tode auf GOtt allein ſich verlaſſen ſolle. Ut alia plura brevitatis ergo jam non attingam, hinc *D. Joh. Müller L. 2. Judaïſmi c. 5. p. 1434. ſqq.* non ſine ratione negat, chriſtianum ſalva conſcientia in morbo ſuo medicum judæum admittere, atque chriſtianum medicum ſimul cum judæo curare poſſe, nam reſpondente *Chryſoſtomo Homil. 6.* ad Judæos, *quid prodeſt curare corpus anima pereunte?*

§. V. Ex his ulterius ſatis aperte elucefcit, Medicum non illotis manibus ad artem hanc religioſam debere accedere, ſed vocationem internam ſ. propenſionem naturalem, quæ procul dubio a divina voluntate proficiſcitur, exploratam habere, atque actiones ſuas ſecundum hanc inſtituere, Deus enim ordinavit & creavit medicum *Syrac. l. c.* quod de ſe *Paulus Lutherus*, M. Lutheri filius *in Oratione Inaugurali* eleganter expoſuit, cujus verba integra hic inſerere forſitan non diſplice-

ſplicebit: *Si vero quærat aliquis, cur artem medicam potius, quam patris exemplo doctrinam ſacram ſim ſcrutatus profeſſione (ſtudio enim & cura diſcendi in neutro mihi defui unquam) illi reſpondeo: Nec temere me & inconſulto, nec meo ſolius conſilio ſine prudentiorum autoritate & conſenſu, aut in hoc ſtudii genus ingreſſum eſſe, aut poſtquam id ſuſcepiſſem, vagatum in eo ſine ordine & temere. Sed cum natura me pater duci ad cognitionem mirandæ varietatis rerum, quas hoc mundi domicilium, velut theatrum quoddam contemplandas nobis exhibet, & cum quadam alacritate ac voluptate, inchoare conſiderationem naturæ puerum adhuc animadverteret, delectatus hoc meo ſtudio, non autor tantum, ſed hortator etiam & impulſor fuit, in eo ut pergerem ac perſeverarem. Sæpe cum de his ſtudiis philoſophicis familiariter cum amicis colloqueretur, præ cæteris artem medicam prædicabat maxime. Hoc patris judicio magis accendebar, præſertim cum & cauſas, quas addebat, intelligerem. Non enim ſvavitate doctrinæ, & magnitudine utilitatum, quibus de toto genere hominum hæc mereretur optime, tam ſe capi ac moveri ajebat, quam cognatione cum doctrina ſacra. Solam enim hanc poſt ſacrarum literarum divina voce patefacta teſtimonia (quæ ſola quis & qualis ſit Deus, & quæ Dei voluntas expreſſe docent) poſt illa, inquam, evidentius cæteris artibus convincere animos hominum, & confirmare certius de Deo, prolatis collectisque ex miranda corporum noſtrorum fabrica, & ex tanta in rebus naſcentibus diſtinctarum virium varietate, illuſtribus & conſpicuis veſtigiis providentiæ, ſapientiæ, potentiæ & cognatarum conjunxiſſe. Dedidi me itaque artis medicæ ſtudiis, & inſita quadam propenſione incitatus & invitatus doctrinæ pulchritudine, & graviſſima patris autoritate*

tate confirmatus, in quo ſi quid conſecutus ſum, quo ſerviam & proſim aliis, lætabor vel de ſucceſſu felici, tanquam de uberrimo impenſæ operæ fructu, & Deo gratias agam. Certe non umbras captare evanidas, ſed fontes exquirere atque introſpicere ſtudui. Vid. *Tom. III. Declam. Melanchth. p. 762. 763.* ut ita non ex quovis ligno fiat mercurius, ſ. qvivis idiota vel imperitus medicaſter contra niſum naturæ ſuæ a qualibet profeſſione mechanica ad medicorum caſtra transgredi posſit, ac magnus evadere Apollo, uti fere hodie multorum mos depravatus eſſe ſolet, quippe nullum eſt dubium, eo ipſo eosdem ordini divino reſiſtere atque conſcientiæ ſuæ labem indelebilem infligere. Potius *Medicus debet habere ſcientiam medicinalem Lib. 5. ff. de decr. ad ord. fac.* quam a teneris continuo ſtudio & manuductione expertiſſimorum virorum teneat acquiſitam, quale quid Celeberr. *Bohnius* in quinque Diſſertat. Med. de Medici officio uberius demonſtrat.. Id enim involvit tritum illud monitum: Fac tua, quæ tua ſunt, cœtera crede Deo, cujus fundamentum quoque nobis ſacræ paginæ præbent, ubi quemlibet officii ſui memorem eſſe debere, idemque in laudem & honorem benigni Numinis proſequi jubent, aliena vero & minus cognita exercere prohibentur. *Syrac. III. v. 22-26.* Cumque Medicina ſit ars hominis ſanitatem tam conſervandi, quam amiſſam reſtituendi, medico præprimis competit, artis eſſe peritum, ut phyſiologiam, pathologiam, methodum medendi, aliasque diſciplinas huc ſpectantes rite cognita habeat, perſpectaque, Confer. *D. Rivinus l. c.* & quæ ſunt duo fulcra medicinæ, puta rationem atque experientiam

tiam quam optime excolat, excultamque ducem eligat, quia medicus nihil aliud eſt, quam miniſter naturæ, qui eandem quidem ducere, neutiquam vero impune cogere poteſt, opus eſt itaque medico maxima quoque prudentia in cura ægrorum, ut debita deliberatione & conſilio tam ſtatum ægroti, quam applicationem remediorum perpendat, ſicque conſcientiam ſuam conſervet illæſam *Syrac. XXXVII. v. 20. ſqq.* unde *Conringius*, quondam Helmſtad. Celebr. Profeſſor dicere ſolitus eſt: *Medicina aut prudentia, aut certe non ſine prudentia eſt.* Medicus enim finem debet reſpicere, ut omnia e voto accidant. *Syrac. VIII. v. 39.*

§. VI. Quæ ſunt reliquæ medicorum virtutes pariter non deſtituuntur fundamento ſacro, ut ſunt: Alacritas & promtitudo, ut indefeſſe miſeros ægros inviſat & obſervanda diligenter obſervet, *Genes. III. v. 19. Syrac. VII. v. 16. 38.* quorſum & ſpectat Humanitas, unde univerſus Medicorum ordo vulgo appellatur Gratioſiſſimus, ut proximo ſuo amice atque humaniter inſerviat per dona, quæ a Domino accepit *1. Petr. IV. v. 10.* Porro medicum egregie ornat Patientia, in morborum graviorum pertinacia ægrorumque inquietudine intolerabili *Syrac. XXIX. v. 11. 2. Corinth. VI. v. 4. 5. Ephes. IV. v. 1. 2. Coloſſ. III. v. 12. 13.* Debet quoque Animoſus eſſe in morbis periculoſis contagioſisve, officio enim ſuo ſatisfaciendo Deum colit, ut bono animo quævis metuenda mala ſuperare poſſit. *1. Joh. III. v. 21. 22. Syrac. XI. v. 21-23. 1. Petr. IV. v. 11. Eccles. VII. v. 3. Syrac. VII. v. 39.* &c. Multa vero pariter occurrunt a medico conſcientioſo ſtudioſe vitanda, inter quæ

Ava-

Avaritia primo ſtare ſolet loco, quemadmodum enim radix illa omnium malorum cuivis chriſtiano fugienda ſtudioſe eſt *Habac. II. v. 9. Luc. XII. v. 15. Ephes IV. v. 17. ſqq. V. v. 3. 5. 1. Timoth. VI. v. 10.* ita præprimis debet abeſſe a medico & medicina. Supereſt Garrulitas, Ebrietas, Polypragmoſyne, Temeritas, Dolus & malitia, & quæ reliqua dantur vitia homine chriſtiano indigna, quæ etiam famam fidemque medicorum ſatis ſuſpectam reddunt, læduntque, vid. *D. Rivinus l. c. Ehpeſ.* V. *v. 3. 4.* Neque ſuperſtitioni ullo modo locum dare debet Medicus, quippe quæ a vero bonitatis fonte, ſummo ſcil. Numine deducit, tentationibusque diabolicis anſam dat, idololatriæ ſubtilioris cultum fovens abominabilem, quod fuſius pertractavit modo laudatus *D. Rivinus in pecul. Diſſert. de Medico ſuperſtitioſo*, ut omnia hæc in ſummam quaſi contraham, omnes atque ſingulæ virtutes Chriſtianam fidem ornantes medico quam maxime neceſſariæ ſunt, cunctaque vitia peccaminoſa eundem conſpurcant, atque in impiorum medicaſtrorum numerum rejiciunt, quod omnino prolixius oſtendere poſſem, ſi limites Diſſertationis publicæ transgredi liceret; Procul dubio itaque medicum ſubintelligit religioſum & modo dictis requiſitis inſtructum, *Syracid. C.* XXXVIII. *v. 1. ſqq.* quem Deus creavit, quo habeatur in neceſſitate, atque exinde illum debere honorari, magnique æſtimari, cum ipſa ars medica merito inter nobiliores habenda ſit; dolendum ſaltim eſt quam maxime, incredibilem hodiernum abuſum per agyrtas, carnifices, innumerabilesque medicaſtros inductum, eximiam hujus dignitatem deteſtabili modo deturpaſſe ac fere ludibrio vulgi expoſuiſſe.

§. VII.

§. VII. Vidimus jam, quam breviſſime fieri potuit, Medicinæ autorem Deum, & Medicum inculpatum. Nunc ulterius ordo ad medicinam ipſam me deducit, ut in ea, quæ artis proprie ſunt, ſpecialius inquiram, hocque ſecundum partes Medicinæ præcipuas tentabo, nimirum phyſiologiam, pathologiam, methodumque medendi percurrendo. Eſt itaque Phyſiologia medicinæ pars tradens ſtatum hominis naturalem, ſeu ſanitatem; homo enim objectum eſt illud, circa quod medicina verſatur, exindeque medico ante omnia competit, noſſe humanam naturam, quomodo rite conſtituta ſit, vel eſſe debeat, ut eo luculentius in dijudicatione morborum pateat, quantum a juſto aberret & declinata ſit. Sanus vero dicitur homo, quando ſingulæ ejus partes rite conſtitutæ ſunt; Equidem ſtatum Protoplaſtorum ante lapſum ſi conſideramus, eundem omnino videmus feliciſſimum, ubi primi parentes in paradiſo ſanitate integra concreata fruebantur, tam reſpectu animæ rationalis, quam corporis; erat ipſis plenaria omnium rerum cognitio interior, ut noxia pro lubitu evitare, bona vero quælibet eligere poſſent; quodſi etiam corporis quodammodo marceſcentiam ſentirent, arbor vitæ in medio horti Eden erat poſita, cujus uſu quævis incommoda ſuperare, vitamque traducere illæſam poterant, namque homo perfecte conditus paradiſo immittebatur *Gen. I. v. 27. 31. II. v. 8. 9. 15. confer. Autores §. 3. citat.* Verum enim vero lapſu illo nunquam ſatis deplorando maxima hujus felicitatis pars pariter deperdita eſt, quæ ſcil. imaginis divinæ ſunt dona ſapientiæ, juſtitiæ atque ſanctitatis, hinc e paradiſo ejecti & arbore vitæ orbati terram ærumno-

ſe colere coacti ſunt, *Gen. III.* Atque mortalitatis evaſerunt candidati, per peccatum enim intravit mors mundum, & ad omnes penetravit homines, *Rom.* V. v. 12. VI. v. 23. *1. Cor.* XV. v. 56. *Epheſ.* II. v. 3. Homo ſic poſt lapſum ſecundum naturam peccaminoſus, exindeque morboſus atque mortalis redditus eſt, *Gen.* VI. v. 5. VIII. v. 21. *Matth.* XV. v. 19. ut ita ſanitas hodie non niſi reſpective ita dici mereatur, cum per ſe quilibet homo fomitem morborum & mortis foveat, *Pſalm.* LXXVIII. v. 40. LXXXIX. v. 49. XC. v. 6. 7. *Syrac.* X. v. 10. XVIII. v. 7. 10. *Ebr.* IX. v. 27. eo magis vero labefactatur ſanitas quotidie, quo magis ævum a primis temporibus recedit, cum ætas noſtra olim ad centum imo nongentos annos perducta, *Geneſ.* I. v. 12. 13. jam vix ſeptuagiſſimum l. 80. attingat, *Pſalm. XC. v. 10.* Datur ſic quidem ſanitas, verum admodum limitata, quatenus manifeſto morbo opponitur; Verum tamen illa etiam maximopere felicitatis humanæ rudera nobis præbet; ita enim *Auguſtinus Serm. I. de diverſ. Tom. X. cul. 1533. D. Sanitas a Deo eſt*, inquit, *quæ ſic dulcis eſt, ut in faſtidium nunquam veniat; quando hanc habet, quid deeſt pauperi, quando iſtam non habet, quidquid habet, quid prodeſt diviti? Syrac.* XXX. v. 14-21.

§. 8. Conſtat autem homo duabus partibus eſſentialibus, una immateriali & immortali, ſeu mente, altera materiali atque caduco ſeu corpore. Mentis quidem naturam vix ſatis explicari poſſe certum eſt, niſi quatenus ex effectu & actionibus ſuis dignoſcitur, quæ ſunt intellectus atque voluntas, quibus facultatibus ſeſe luculenter manifeſtare ſolet, eandem tamen immateralem eſſe vel exinde probatur, *Geneſ. II. v. 7. Formavit*

Deus

Deus hominem de limoterræ, & inſpiravit ei halitum vitarum, ſicque factus eſt homo anima vivens; Ubi Deus homini quaſi particulam auræ divinæ conceſſit, ut ferret imaginem creatoris ſui præ omnibus aliis creaturis, *Gen. I. v. 27. V. v. 1. Sapient. II. v. 23. Syrac. XVII. v. 5.* Quicquid enim e terra non eſt creatum, ſed corpori inde formato ſuperadditum, immediate ab ipſo creatore, illud omnino eſt immateriale, quod inter alia commonſtrat *Th. Browne l. c. P. l. ſect. 35. p. m. 211. Nec inter plurima illa & inſignia documenta, quæ in humana fabrica aperimus, quicquam mihi perinde placet, ac quod nullum organum, nullum inſtrumentum animæ rationalis appareat. In cerebro ipſo, quam ſedem rationis dicimus, nihil omnino brutorum craniis diſſimile reperio; argumentum ſane non contemnendum, animam eo ſenſu, quo vulgo interpretatur, organicam non eſſe.* Hujus autem immortalitas ſatis aperte demonſtratur in S. Scriptura *Eccleſ. XII. v. 7. ſpiritus revertit ad Deum, qui illum dedit, Sapient. III. v. 1. & 4. Beatorum animæ in manu Dei ſunt. Matth. XXII. v. 32. Deus non eſt Deus mortuorum ſed viventium. Actor. VII. v. 59. Domine Jeſu accipe ſpiritum meum! Philipp. I. v. 23. Liberari concupiſco, ut cum Chriſto* ſim, & quæ ſunt plura manifeſta teſtimonia; quicunque itaque poſt mortem vivunt, & in manu Dei ſunt, neceſſario immortales prædicari debent.

§. IX. Partem hominis animalem ſ. corpoream quod attinet, illa quidem ſecundum diviſionem Magni noſtri *Hippocratis Lib. VI. Epidem, Sect. 8. p. m. 819.* diſpeſcitur in ἔχοντα ſ. continentia, ἰσχόμενα ſ. contenta, & demum ὁρμῶντα l. ἐνορμῶντα ſ. impetum facientia, quæ partes *Alexandro* audiunt ſolidæ, humidæ & ſpirituoſæ. Equidem fateor, diſtinctionem hanc permultis e recentiorum grege minus placere, cum præſer-

 tim

tim doctrina ſpirituum ipſis videatur fabuloſior, ita enim haud ita pridem Celebr. Francof. ad Viadr. Profeſſ. D. *Gœlicke* tribus Diſſertationibus eosdem e foro medicorum relegare, atque in perpetuum protrudere exilium niſus eſt, cum vero quævis objectiones in contrarium ſufficienti deſtituantur pondere, ac quotidiana experientia, laudatus ille Profeſſor etiam cum reliquis ſatis demonſtrative atque nervoſe refutatus eſt a *D. Burggravio*, Francof. ad Mœn. Med. Clariſſ. De controverſiis eorum vero minus ſollicitus non poſſum non potiorem ſequi partem, quam præprimis S. ſcripturæ defendit teſtimonium, ut enim jam taceam vires noſtras, atque calorem vitalem augeri & diminui, vid. *D. Rivini Diſſert. de ſpiritu hominis vitali*, exiſtentiam atque effectum ipſæ ſ. Paginæ luculentius comprobant, quando *S. Paulus* ſatis diſtincte has partes denominat, *1. Ep. ad Theſſal. V. v. 23. & ſpiritus veſter totus cum anima & corpore ſervetur integer &c. Pſalm. CXLVI. v. 4. Nam ſpiritus hominis ſupprimitur, & in terram demum abit, ex qua factus eſt. Confer. Eccleſ. XII. v.* 7. ſangvini inhabitare animam ſeu ſpiritum vitalem conſtat *Deuter. XII. v. 23.* Deus dat vivificandis hominibus venas, partes ſolidas & ſpiritum *Ezech. XXXVII. v. 5-8.* Miranda profecto harum partium ſtructura eſt atque ſubſtantia, præprimis in homine, tanquam excellentiore præ omnibus animalibus & creaturis, *Reliqua omnia ſolo oris Dei ſpiritu creata ſunt, & ad vocis ejus imperium ex nihilo emicuerunt: in nemine vero fabricando (quemadmodum rem textus ordine exponit) artificem ſenſibilem egit; nec tam creaſſe hominem, quam feciſſe viſus eſt. Th. Browne l. c. P. I. Sect. 35. p. 209.* Sicque peculiare artificium exhibere voluit, in quo ceu in microcoſmo, uti vulgo appellatur, totius macrocoſmi contenta conſpirarent, ejusque imago ſiſteretur, ut hinc etiam *in rebus nonnullis plus aliquando Theologiæ habere videatur Galenus in libris ſuis de uſu partium, quam Svarezius in metaphyſicis. id. l. c. Sect. 13. p. 77.* quotquot enim organa conſpiciuntur atque membra, omnia, ſingulaque habent actum ſuum & uſum, *Rom. XII. v. 4.* ſcil. vel corpus vivum conſervandi, vel genus humanum propagandi, prius fit cibo & potu; ſ. uſu debito ſex

re-

rerum ſic dictarum non naturalium, quæ a facultatibus naturalibus rite adhibentur, ut vel cedant in laudabile nutrimentum & refectorium, vel in illaudabile excrementum convertantur & rejiciantur. Generationis inſuper negotium ſpeciali mandato divino & benedictione injunctum eſt hominibus, *Geneſ. I. v. 28. VIII. v. 17. IX. v. 1. 7.* quamvis jamjam poſt lapſum protoplaſtorum ex pœna divina partus etiam ſecundum naturam vix ſine intenſioribus doloribus in lucem edatur, *Geneſ. III. v. 16.* imo ipſe conceptus & formatio fœtus quodammodo deſcribitur a *Davide Pſ. CXXXIX.* & alibi paſſim.

§. X. Cum oppoſita juxta ſe poſita magis elluceſcant, e more medicorum eſt, in doctrina medica phyſiologiam ſequi pathologiam, quæ medicinæ pars ſtatum hominis præternaturalem ſ. morboſum pertractat, vid. *Jac. Pancr. Brunonis dogmata Medicinæ generalia P. II. cap.* 1. *p. 105. ſqq.* ubi tria potiſſimum notari merentur, nempe morbus ipſe, cauſa morbifica & tandem ſymptomata, *Galenus de conſtit. art. med. c. 15. & 19.* Morbus vero eſt omne illud, quod homini præter naturam accidit, juxta *Hippocr.* Dividuntur etiam ſecundum partes corporis in morbos vel ſpirituum, vel humorum, vel partium ſolidarum; aut in morbos conformationis, ſolutionis continui &c. quamvis in genere omnia membra conſenſum habeant cum dolore unius *1. Cor. XII. v. 26.* Horum quidem varia tam in Vet. quam Novo Teſtamento proſtant exempla & deſcriptiones, quæ fuſius legi poterunt in autoribus §. 1. citatis, & in *Conr. Johrenii* Francof. ad Viadr. Prof. *Diſſert. de Morbis biblicis N. T.* quorſum L. B. impræſentiarum remittam; quod vero cauſas morborum in genere attinet, illæ quidem primario quærendæ ſunt in originali peccato, cum exinde totum genus humanum adeo defœdatum ſit, ut jam non niſi integrum morboſum deprehendatur, & ipſa quoque ſanitas hodierna quaſi valetudinaria ſit, uti §. 7. dictum fuit, de peccato itaque fonte malorum teſtantur loca ſequentia *Exod. XV. v. 26. Levit. XXVI. v. 16. Deuter. VII. v. 15. XXVIII. v. 27. 28. Job. V. v. 14. &c.* quod & exemplis ſatis apertis il-

luſtratur, & quidem Ægyptiorum *Exod. IX. v. 10. Davidis 2. Samuel. XXIV. v. 13-15. Jeroboam 1. Reg. XIV. v. 1. ſqq. Gehaſi 2. Reg. V. v. 27. Uſiæ 2. Reg. XV. v. 5. 2. Paral. XXVI. v. 19-21. Paralytici Matth. IX. v. 2.* ægri 38. annorum *Joh. V. v. 5. Corinthiorum 1. Cor. IX. v. 29. 30.* &c. Porro abuſus 6. rerum non naturalium fomitem morborum naturalem in actum ducit & mala graviora excitat, ita Ebrietas & nimius infarctus efficit morbos, ſecund. *Proverb. XXIII. v. 29. 30. Eccleſ. V. v. 10. 11. Syrac. XXXI. v. 22. 24. XXXVII. v. 32-34. Scortatio* debilitat corpus, vitamque abbreviat, *Syrac. XIX. v. 3. 1. Cor. VI. v. 18.* homines reddit inſanos, *Hoſ. IV. v. 11.* Oculi occœcantur a radiis Solaribus & ſplendore nivis, *Syrac. XLIII. v. 4. 20.* inflammantur fumo, *Prov. X. v. 26.* Quid noceant animi pathemata, pariter in aprico eſt, inquietum enim cor animum dejicit, *Prov. XV. v. 13.* mœror & triſtitia faciem deturpant atque membra conſumunt, *Hiob. XVII. v. 7. Jerem. XXX. v. 6.* a lacrymis nimiis tumet facies, *Hiob. XVI. v. 16.* Nihilominus traduntur & quædam ſigna v. g. diagnoſtica Lepræ *Levit. XIII. & XIV.* tanquam frequentioris morbi inter Iſraëlitas, quam ſi præter pœnam divinam ab eorundem ſorditie & vivendi ratione derivamus, non injurioſe id fieri crediderim, cum & benignum Numen pro evitanda hac lue illis leges diæteticas dederit, de quibus alibi.

§. XI. Sequitur tandem ipſa methodus medendi, tanquam eſſentiale illud, quo quis medicum ſtricte ſic dictum ſeſe gerere ſolet, ubi duo præſertim notari merentur, primo ſcil. officium ægri, ut ſe coram Deo a peccatis ſublevet eorumque remiſſionem gratiamque divinam præomnibus quærat; quantum enim preces in cura morborum valeant, §. 4. conſtat, atque teſtatur S. *Jacobus Ep. Cap. V. v. 14.* item Exemplum Hiskiæ *Paral. XXXII. v. 24. Eſai. XXXVIII. v. 8-8.* Deinde Patientiam quoque in miſeria ſua excolat, cujus exemplum nobis S. Literæ in Hiobo præbent; Angelusque *Raphaël Tobiæ in* cœcitate commendat patientiam ob mox ſubſecuturum divinum auxilium, *Tob. V. v. 14.* Debet porro Medico præſtare obſeqvium, quia Deus ipſum ejusque medicamenta creavit, ut ægris eſſent ſolatio *Syrac. XXXVIII. v. 13.*

v. 13. 14. quorſum ſpectat locus *Roderici a Caſtro in Medico politico L. 3. c. 10.* quo ejusmodi ſingulares ægri objurgantur: *ſolent protervi homines & imperiti non neceſſitatem naturæ, neque intemperantiam atque errores morientium, ſed inſcitiam medicorum plerorumque accuſare; cum tamen vero ſimilius ſit, ægros juſſa non facere, quam medicos non convenienter jubere. Nam Medicus ſana mente ſanoque corpore omnia conſiderat, & de præteritis ac futuris racionatur, ægri vero eorum nihil norunt, & quæ grata ſunt potius, quam quæ ad ſanitatem conducibilia aſſumunt, mori quidem non amantes, ſed tolerare non potentes.*

§. XII. Secundo ipſam methodum medendi per ſe quod attinet, illa quidem his duabus præſertim regulis fundamentalibus nititur: Vitium poſitivum tollatur, privativum reſarciatur, atque hoc e triplici remediorum fonte, puta chirurgico, pharmaceutico & tantem diætetico abſolvitur; Chirurgia humanæ artis encheireſes requirit, ſicque mihi non adeo clare e S. Literis probatur, niſi forſitan exempla quorundam per balnea & lavamenta curatorum huc eſſent referenda, ita & *Eſaias XXXVIII. v. 21.* Hiskiæ malum Cataplaſmate e ficubus curari juſſit. Tobias curatur bilis injunctione piſcis cujusdam *C. XI. v. 13.* &c. Pharmaceutica vero medicamenta quæ ex tribus Regnis Minerali, Animali & vegetabili depromuntur, arteque medica præparantur, fuſius commendantur *Syrac. XXXVIII.* quamvis generalius; neque deſunt hinc inde ſpecialiora, quæ propter anguſtiam chartæ jam præterire cogor. Mentio præterea quoque paſſim fit rerum pharmaceuticarum, ſcil. ſuffumigiorum pretioſorum *Syrac. XLIX. v. 1. Cantic. III. v. 6.* Ungventi *Exod. XXX. v. 25. XXXVII. v. 29.*

§. XIII. Diætetice vero plura occurrunt hic inſerenda, e quibus ſummaria quædam ſpeciminis loco nominaſſe ſufficiet. Sic enim, cum cibus impurus, Judæis interdictus fuerit divino mandato, *Lev. XI.* ut ſunt animalia quadrupeda non ruminantia, item quævis reptilia & inſecta, variæque piſcium ſpecies, ut & horum cadavera, procul dubio, ſi ita hallucinari licet, conditioni atque ſanitati Iſraëlitarum quam maxime fuit proficuum in propenſione illorum ad

varia

varia mala, & climatis præterea ardore, quod unico exemplo *Acad. Nat. Curioſor.* comprobare libet, ubi de Venatore quodam referunt, quod ex nimio eſu Cricetorum leproſus evaſerit &c. ſic modicus Cibus ſomnum tranquillum efficit & ſanitatem conſervat *Syrac. XXXI. v. 23.* Vinum modice ſumtum recreat vitam hominis *Pſalm. CIV. v. 15. Syr. XXXI. v. 33.* confortat ventriculum & ſanitatem reſtituit, *1. Timoth. V. v. 24.* Temperantia itaque conducit longævitati, *Syr. XXXVII. v. 34.* Labor debitus ſomnum conciliat quietum, omnesque functiones animales in ordinario ſuo circulo pergere efficit, *Eccleſ. V. v. 10. Syrac. XXXI. v. 27. XLI. v. 18.* Nimiæ quoque curæ vitari debent, & domino committi, ne perturbetur animus, *Pſ. LV. v. 23. Luc. XII. v. 22. ſqq. 1. Petr. V. v. 7.* Verbo dicere liceat: Integra lex divina deſtinata eſt ab ipſo benigniſſimo Numine hominum ſaluti, primario quidem æternæ, aliquando futuræ, verum tamen & temporali tam morali quam phyſicæ; vive itaque ſecundum hujus normam & ſic theologice atque medice bene vives.

§. XIV. Habes ſic B. L. quæ in exercitatione circa medicinam S. ſcriptura fundatam loco ſpeciminis tradere potui. Fateor, eſſe laborem ſatis adhuc imperfectum, cujus culpam ipſemet partim brevitati temporis, exindeque nimium feſtinanti calamo, partim defectui ſubſidii literarii tribuere cogor. Cumque inſtituti ratio præterea me ampliorem eſſe prohibeat, ab humanitate tua mihi certiorem promitto veniam, quatenus illa ſufficiens atque optimum dabit ſupplementum, quæ itaque jam reſtant tempori atque occaſioni opportuniori impræſentiarum relinquenda ſunt.

T A N T V M.

Quod *Pius* es *Medicus*, jam teſtor, carmine læto,
Sis ſemper conſtans, ſic bene cedet opus!

Ita Nobiliſſ. atque Experientiſſimo Dno Licentiato Mietſch *lætabundus applaudere volui, ac ſimul teſtari, quod etiam reliqua Medici requiſita in Diſſertatione adducta revera poſſideat, unde lubentiſſ. ipſius petito,* ut ſine Præſide diſputaret, *annuiſſem, niſi pia recordatio me detinuiſſet ejus, quod DEVS T. O. T. M. ante quatuor annos gratiam conceſſerit, ut ante diem promotionis Medicæ Publicæ itidem Præſidis viceperfunctus fuerim, & idem mihi in hac quoque hebdumade accidat, unde dum hæc ſcribo, DEI auxilium ad utrumque jam etiam bene expediendum ardentiſſ. precibus implero,*